

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
 E N G E D E L M É V E L.

(46.)

Költ *Bétsben*, Karátson-Havának
 (Decembernek) 6-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Az *Austriai - Stirii - Wurmseri* szabad
 Seregnek utolsó Osztálya, melly 3 Kom-
 pániákból, és mintegy 900 főből áll,
 Nov. nek 26-dik és 27-dik napjain érkezett
Tirolis Tartományának fő Városába *Inns-
 bruckba*, *Bonnacozi* Májor' vezérlése alatt.
 Egy napot pihentek *Innsbruckban*, 's a'
 Zászlótartótól fogva minden Volontérok,
 valamint a' velek lévő más Katonák is,
 egy napi felesleg-való zsoldot kaptak ott
 lakos *Ersébet* Fő Hertzeg-Affzonytól.

D d d

Az *Alsó-Bádeni* Márkgráfságnak *Mülheim* nevezetű Városából, Nov. 19-dikén költ az itt következő Levél: — „Ezen *Sváb* Kerületben (*Circulo Svevico*) fekvő Tsász. Kir. Tartomány *Brisgau'* Lakosai, önként ajánlották magokat, a' Frantziák ellen való fegyver-fogásra; minek-okáért most olly rendelés érkezett hozzájuk Gróf *Wurmfer*től, hogy 15 ezeren készíttsenek magoknak 14 napra való eleséget, 's úgy várják az indulás eránt való parantsolatot.

Már jó időtől fogva állottak *Steinstatt*-nál 70, és egynehány nagy hajók. Ezek most többnyire, *Schasbach* felé szállíttattak alá. Talán az ott őrizeten lévő Sereget is által fogja kívánni magához szerentsés Vezérünk (Gróf *Wurmfer*.) Azt bizonyosan írhatom, hogy erről közönségesen így vélekednek. “

Mészáros Generális, négyszer verte-vissza Nov. 18-dikán a' Frantziákat, kik is mivel mindúntalan újabb meg újabb Seregek által váltattanak - fel: ez okon, reggeltől fogva késő estig soha félbe nem hagyták az ágyúzást és puskázást.

Magának *Mészáros* Generálisnak bizonyítása szerént, különösen ki - mutatták magokat a' kormányozása alatt vitézkedtek közzül: *Ott Oberster*, és *Szentkereszti Ob. Lieut.* a' *Nádor-Ispány'* Magyar lovas Reg. jéből; *Kovatsevits Oberster*, a' *Gradiskai Reg. ből*, *Prechern Oberstlieut.* a' *Bródiből*,

Stojanits Oberflieut. az Erdélyi első Oláh Reg. ből, *Piatsek* Oberflieut. (már most Oberster), és *Kenesey* Főhadnagy az Erdődi Huszárok között, Kapit. Gr. *Zinzendorf* a' *Pellegrini* Reg. ből, Kapit. *Friedenberger*, és *Thiel* Főhadn. a' Pattantyúsok között, *Kruze* Főhadn. az Erdélyi határ - őrző Oláhok között, *Hartlieb* Alhadn. a' *Mack* vasas Reg. ből, és *Lang* Úr, a' ki Adjutánságot visel a' Generális Úr mellett, 's kevéssel ez előtt neveztetett Főhadnagyból Második Kapitánnyá, kiről azt írja különösen *Mészáros* Generális, hogy Nov. 18-dikán kiváltképpen való remekjét adta mind tehetségének, mind büzgőségének.

23-án fogattak-el ez alkalmatossággal az Ellenség között, kik azt mondták, hogy igen nagy vólt az ő részekről a' veszteség, melyet alkalmásint ki lehetett venni a' tsata - piatzon maradt, és az elhurtzoltatott Frantziák' számából is.

Részünkről 22 Emberek, 's 13 lovak hullottak-el; sebbe estek pedig 200 Emberek, kik között egy, Erdélyi Oláh Bat. béli *Scharda* Főhadnagy, és 62 lovak, melyeknek számából valók: *Bánffy* Főhadnagy, és *Rahenda* Regement-Adjutáns' lovaik is.

Szintén estig tsapkodott és ágyúzótt-öszve az Ellenség, azon Sereg - ösztályunkal is, melly ki-költözött Frantziákból áll, és Fr. Kir. vérből származott *Conde* Hs.

vezérlése alatt vett Tsászf. Kir. szolgálatot. Innen állott a' *Sorr-vizén* a' *Htzeg Conde*' Serege, túlról pedig a' Fran. Országok; de nem mertek által-jöni: mivel Gr. *Vurmser* segítségére küldötte *Conde* Hgnek Gróf *Klenau* Oberflieut. ot, *Vallis Olivier*' Reg. jebéli egy gyalog Batalionnal, 's egy *Erdödy*-Hufzár, és egy Tsászfár-Dragnyos Osztállal.

Hotze Generálisunk' Seregével is elkezdte az öszve-tsapkodást Nov. 18-dikán, még jókor reggel az Ellenség; dél után pedig 3 felől is egéllz erőben meg támadta azt, 's tartott a' verekedés késő estvélig. A' *Riedheim* előtt lévő geréndekről (háts helyekről) vissza - verette éjtszaka *Hotze* Generális a' Frantziákat, 's fogtak is köz-zülök szabad-akarató Katonáink 12-öt, és nyertek tőlök 1 rövid, 's 3 hosszú ágyúkat, 6 puskaporos szekereket, 2 más szekereket, 's 40 lovakat. Mivel mindazáltal új segítséget kapott az Ellenség, 's ismét visszanyomúlt az említett geréndek felé: ez okon meg nem tarthatta azokat *Hotze* Generális; hanem a' jobb szárnya ellen törekedett Frantzaságot állhatatosan vissza-tartóztatta.

Részünkről 62 estek-el, kiknek száma közzül való: *Huff*-Reg. béli néhai Májor *Francault*, és 18 lovak. Sebet kaptak 246-an, és 45 lovak. *Huff*-Reg. béli Ob. *Baader* egy a' meg - sebesedtek közzül, kit nagyon ditsér *Hotze* Gener.; valamint

szabad Seregbéli Oberflieut. Gr. *Gyulait* is, ki a' vele vóltt Hufzárokkal 3-szor vágott az Ellenség közzé, 's vissza is verte azt; továbbá *Baranyai* Májort, Gróf *Eszterházyt*, és *Nagy* Alhadnagyot, a' Nádorispány' Hufzárjai közzül; *Adami* Kapitányt a' *Huff* Reg. éből 's a' t.

(További nevezetes tudósításait Gróf *Wurmser*nek, a' jövő postán közöllyük.)

Frantzia-Hennegauban fekvő *Bavayi* fő-kvártélyából ezeket írta Nov. 22-dikén Hertzeg *Koburg*: „A' *Beaumonti* környéken (*Fr. Hennegauban*) kvártélyozó Frantziák közzül mintegy ezer gyalogok, és 300 lovasok ki-rontottak a' *Streei* erdőből Nov. 18-dikán, a' mi lovas Strásáink ellen; de hogy meg-látták egy *Barkó*-Hufzár-osztályunkat ellenek nyomúlni: tsak egy-nehányat lőttek, 's mindjárt vissza-vonták magokat. Vadász-Katonáink le-lőttek egy-nehányat, 's meg-sebesítettek közzülök; de rézünkről semmi kár nem lett.

F. M. L. B. *Blankensteintől* olly tudósítást vett Hg *Koburg*, hogy Nov. 17-kén 4000 gyalog, és 1200 lovas Frantziák megtámadták azon Katonáinkat, a' kik Gróf *Mercandin* Generálisunk' kormányozása alatt *Lebachnál* tanyáztak, a' Német-Birodalom' *Trieri* vagy *Treviri* Választó-Hertzégységében, 's ezeket *Bettingig*; *Vogel* *Wurmser*-Hufzár Májort pedig, a' ki *Exweilerből*, és *Anspachból* vitt egy tsoport

Hulzárságot segítségül, *Tholayig* nyomták vissza.

Officialis (Hadi-Kantzelláriabéli) Tudósítás, a' Prusszusokról.

Mivel *Lotharingiának Bitsch* Városa ellen való szánképát nem hajthatta végre Hg *Braunschweig: Pirmasens* felé vonta vissza Seregét Nov. 19-dikén. Ugyan azon időben meg-támadták a' Frantziák *Hornbachnál* a' *Kalkreuth* Gener. vezérlése alatt lévő Prusszus Sereg-Osztályt is. Ez vissza nyomta ugyan az ellenséget: de még is *Zweybrücken* felé vonta magát, azért: hogy oltalmára lehessen oldalról a' *Braunschweig* Hg Seregének, melly vissza vonulásban volt. Nov. 21-dik éjtszakáján még hátrább szándékoztak vonni jó renddel magokat a' Prusszusok, abból a' végből: hogy jó helyre tsálhassák a' Frantziákat: de ezek kétség kívül meg tudták azt: mivel egy órakor meg-támadták a' Prusszusokat. Más nap estvélig meg nem szünt a' rettenetes ágyúzás: a' midőn *Lautern* felé vonta vissza magát Hg *Braunschweig*.

Némelly magános levelekből olvasuk, hogy Nov. 23-dikán nagy verekedés volt *Pirmasensnél*, a' mellyben sokat vesztek a' Frantziák, és hogy annakutánna *Zweybrückent* is vissza vették volna tőlök a' Prusszusok.

Olasz Országi Tudósítások.
Livornóból, Nov. 22-dikén. „Most

már bizonyosan tudjuk, hogy a' *Genuai* ki-kötő hely bé vagyon kerítve, Ánglus, és Spanyol fegyveres hajók által; úgy hogy az oda szándékozott Kereskedők kéntelenítettnek a' mi ki-kötő helyünkbe venni magokat, 's itt adni-el portékáikat. “

Nápolyból, Nov. 19-dikén. „*Toulon*-ba rendeltt 3-dik Sereg-osztályunk, sok Sebörvosokat, 's orvosságokat vilz magával, nem - különben minden gyomorproviziót is, — úgymint: sajtot, borsót, paszulyt, lentsét, bort 's a' t., mind a' Katonaság', mind pedig a' *Touloni* Lakosok' számára is. “

Romából, Nov. 20-dikán. — „Egy *Cheveau* nevezetű Frantzia, a' ki Kurirságot viselt hajdan az itt vóltt Frantzia Követnél, tömlöztbe vitetett a' múltt Kedd' éjtfzakáján. Nagy summa pénzt, és különbkülönbféle leveleket, 's más írásokat is kaptak nálla. Hogy meg-visgáltattak ezen levelek, és írások: már azóltá 16 más személlyek is fogattak-el, a' kik tzimboraságban vóltak *Cheveau*val. “

Elegyes Tudósítások.

A' *Svéd* Udvar — így ír egy *Stokholmi Levél*, melly költt Nov. 12-dikén — hogy annál fogatosabban eleit vehesse egész *Svéd*-Országban, a' ruhabéli bujálkodásnak: egy kerülő Írást botsátott minden Fő Tisztviselőkhöz, mellyben jelenti, hogy kegyesen fogja látni, ha a' Lakosok általán-

fogva egyenlő ruha- viseléshez szoktatják magokat. Az öltő-ruha, melyet javasol, egésszen kék, 's a' gombok reá, a' Tartomány' tzímerével jegyesek. Itt *Stokholm*-ban, melly fő Városa az Országnak, következőképpen leg-nagyobb félzke is a' bujaságnak: nem igen tetszik a' kommandáltt viselet; hanem más részeiből az Országnak úgy hallatik, hogy meg-elégesznek vele. Egyébaránt nem kényszerítetik senki is erővel, az említett forma-ruha' viselésére.

*Stokholm*ban, Novem. 12-dikén nagy divattyában völt már a' szánkázás.

A' Fels. *Nápolyi* Királyné — Tsászárné ő Felsége' édes Anyja — új szüléshez közelgetett a' múltt Novembernek 19-dik napján.

*London*ból, Novemb. 12-dikén költt Tudósítások: — A' Parlamentom, ismét el-halasztatott, a' mint hallyuk, Decemb. 10-dikéről, Január. 10-dik, vagy 11-dik napjára. — A' Ministériummal ellenkező Résznek sajnosan esik, hogy egy nevezetes Tagjától, *Jervis* Admirálistól, meg kell válni, a' ki nap-nyúgoti Indiába indul egy hajós Sereggel. Gróf *Spencer*ről az a' hír, hogy által-megy a' Ministériummal tartó Részhez, és valamelly királyi hivatalt vállal magára.

Amerikának északi részében, nevezetesen az ottani Közöns. Társaság' fő Városában *Filadelfiában* úgy annyira uralkodott

mintegy két hónapokkal ez előtt a' sárga hideg - lelés, hogy a' melly Levelek Okt. 7-dikén költek onnan, a' kereskedést egészen félbe - szakadttnak írták. Az útszákonsak azt látta az Ember, hogy valamelly láda - formában, melly 4 deszkából vólt öfzve - fzegezve, hóltt testet vontatott egy Szeretsen. — Az is nagy kárt okozott a' pestisen kívül, hogy hirtelenkedtek a' temetésekkel, melly hirtelenkedés által könnyen meg - eshetett, hogy sokan élve temettettek - el. — Egy 18 esztendő's Iffjú, midőn éppen már botsáttatott vólna le a' sírba: akkor tafzította - fel a' keporsója' fedelét, 's fel - ült; egy más, nagyon verte a' koporsó' fedelét, 's úgy szabadította - meg magát a' kínos haláltól.

Előbb azt gondolták *Filadelfiában*, hogy a' *Vestindiából* oda vitetett veszett kává okozta légyen a' fenn - említett nyavalyának el - hatalmazását; de a' későbbi tudósítások azt írják, hogy egy *Sierra - Leonai* hajó ment oda nap - nyugoti Afrika' széléről, 's a' vitte a' betegséget. Írják egyszersmind, hogy tsak ugyan szüntették a' pestist az orvosságok, 's reménység van eránta, hogy a' hideg idők egészen véget is fognak annak vetni.

A' *Nagy - Britanniai* Udvar kívánván meg - őrizni illy pestistől maga birtokait, bé nem botsáttat azokba, 14 napi tisztulás előtt egy hajót is, a' melly Északi Ameri-

kának *Pensilvânia*, és *Newjersey* Tartományaiából érkezik; sőt kéntelen volt ezt rendelni az *Antilles* Szigetektől jövő hajókra is, melly Szigeteknek egy részét maga bírja: mivelhogy azokról is úgy értette, hogy pestisesek vólnának.

Frantzia Ország.

A' N. Gy. nek *Thuriot* nevű Tagja — kiről irtuk vala a' múltt Kedden, hogy *Bazire*, és *Chabot* Kollégáival együtt, a' sok gillotinozás ellen beszélt Nov. 13-dikán a' N. Gy. ben — úgy magára haragitotta az által, Jakobinus rokonait, hogy mindenmentségei után is, ki törültetett azoknak laifromából. — Talán nem sokára, ki fog törültetni az Élök' laifromából is: mert *Hebert* szörnyen ki kelt ellene, 's még azt is kívánta, hogy a' Revoluzionáris Törvényfzék' eleibe kell *Thuriotot* idéztetni. — Tüzesen beszélt *Hebert*, *Bazire*, és *Chabot* ellen is: a' kikiről így irt egy *Parisi* Levél, Nov. 17-dikén: *Bazire* és *Chabot* azzal vádolták két más Kollégáikat — *De-launay d' Angers*, és *Julien de Toulouse* nevezetűeket, hogy ezek meg-hagyták légyen magokat pénzelt vesztegettetni az össze-esküdttek által. Nem tagadják — így szollának *Bazire*, és *Chabot* — hogy ők is ne lettek vólna együtt az össze-esküdttekkal, de tsak azért, hogy ki nyilatkozathassák azokat. *Chabot* száz ezer livrát mutatott elő, mellyről azt mondotta, hogy

az által akarták ötet meg vesztegetni. Magok kívánták *Bazire*, és *Chabot*, hogy ők is tétessenek addig árestomba, míg az egész dolog ki világosodik. — *Julien de Toulouse* Ex-reformatus Predikátor; és *Chabot* Ex-kapuzinus, meg egyeztek volt abban, hogy mind ketten le-mondottanak a' Religióról.

A' Revolutzionális - Törvényfőeknek egyik Szakassza, ama' nevezetes *Manuel* idézte maga eleibe Nov: 15 dikén; 's ugyan azon időben, a' Törvényfőek' második Szakassza, *Brunet* Ex-Generálist, a' *Nizzai* Sereg' néhai Vezérét szententziázta halálra.

Manuel is *Brunet*' díjjára jutott más nap. A' Fran. Köz. Társaság' egysége, és meg-olozhatatlansága ellen lett öfvesküvésen kívül, azzal is vádoltatott a' többek között ez az Ember, a' ki legbuzgóbb Barátja láttatott lenni a' Népnél, hogy ő volt egyik fő oka annak a' gyilkosságnak, melly a' múltt esztendő' Sept. hónapjának 2-dik és 3-dik napjain történt Párisban; mert ő, és *Pethion*, az akkori Polgár-Mester, el is készítették már előre a' *Sz. Jakob*' lineája előtt azt a' gödröt, mellybe temettetendők valának, kik az említett napokon rántzigáltattak ki a' tömlötzökből, 's különbkülönbféle erőszakos halál' nemeivel meg-öldöstettek. Mindég tsúfoltatott a' Néptől, míg a' gillo-

tínhoz vitetett. Azt is nagyon nevette az egész sokaság, midőn szemlélte, hogy *Manuel* a' gillotín' vasa alá maga egyengette a' nyakát, 's igen meg-nyújtotta azt, hogy annál jobban el-mettződhessék.

Houchard Ex-Generális, Nov. 17-kén gillotínoztatott - meg.

Marát, két száz ezer főknek el-esését ítélte szükségesnek, arra a' végre, hogy a' Jákobinusok által ki-gondolt Közöns. Társasági alkotvány meg-fundáltathassék. Úgy látszik, hogy nem is akarnak nyúgodni a' Jákobinusok mind addig: míg a' kéméletlen gillotínozások által ki nem telik a' *Marát*' fatális számja; mert tsak a' közelebb múltt Novemberben is sok száz nyakakat metztettek - el a' gillotín-vasak szerte-féllyel Frantzia-Országban.

Egyenlő mértékben vagyon az ember-mészárlással, a' Templomok' ki-rablása; úgy hogy nagy summára mennek már azok az arany, ezüst, és más drága szentegyházi ékességek, mellyeket a' múltt hónapban hordtak mindenfelől Párisba a' Jákobinusok' Kommisszáriusaik; de nem is tsuda: mert úgy ki-pufztították a' Templomokat, hogy a' mellyekben nem szüntek még meg egész-fzen az isteni - szolgálatok, nints egyéb fa gyertya - tartónál, bádog lámpásnál, és üveg pohárnál.

A' midőn a' Fő Valóságnak, az Istennek tiszteletére szentelt épületekkel így

bántak a' Jákobinusok: ugyan akkor más rólról költséges bálványozást vittek véghez Nov. 10-dikén, az ez előtt *Notredame* nevet viselt Templomban. Közepette ezen Templomnak, egy hegy készült, 's azon felül a' *Böltesség*' Isten-afszonyának Temploma. A' hegyről, fejer öltözetű, 's kofzorús Leányok jöttek-le két sorban, mentek az *Ész-oltára* eleibe, mellyen égett az *Igazság*' fáklyája, 's ott meg-hajtották magokat. A' hegyi Templomból le-jött ennekutánna a' *Szabadság*' Isten-afszonya is, 's le-ült egy trónusba, melly előtt ditséreteket éneklött a' gyülekezet. Jó akaratot jelentő pillantásokat vetett a' *Szabadság* az éneklőkre, 's azzal vissza-ment a' hegyi Templomba; a' midőn örömdalok váltották-fel a' ditsérő énekeket. Tartattak különbkülönbféle beszédek is. — Ez a' jákobinusi inneplés megént meg-újjíttatott az nap dél után, a' midőn már jelen volt azon a' Nemzet-Gyűlése is.

Magyar Ország.

Szexárdról, Nov. 27-dikén.

„A' múltt postán érkezett Hírmondóból igen nagy örömmel olvastuk, hogy *Grabarits Lázár Úr*, a' *Pétsváradi* Kerületnek valóságos Praefektusságában újra is meg-erössített. Ezen hír-adásra, Városunknak sok szegény és bóldog Lakosai, öröm - könnyeket hullattak, 's némellyek közzülünk arra is indították egymást, hogy

Városunkon kívül, a' Szent-Kútnál lévő Kápolnában, említett Úrnak számos esztendőig tartandó szereztsés életéért énekes Misét tartattak; mert esmeretes már közöttünk ezen Úrnak jó indúlatja, bölts igazgatása, és nem az önnön maga, hanem a' Mélt. Uraság' hafznára törekedő fáradhatatlan szorgalmatossága, melyet valamint eleitől fogva: úgy hiszük, hogy ezután is minden terheltetése nélkül fog gyakorolni a' Szegénységnek, melly benne hűséges Attyát, és Vigasztalóját tiszteli.

Boraink, ebben az esztendőben gyengébbek, 's nem olly feketék, mint szoktak mászor lenni, melyet a' sok essözések okoztak. Nem ditsekedhetünk olly arany szőlő-gerezdékkal is, mint a' mellyek a' múltt esztendőbéli szüreti alkalmatossággal találtattak határunkban, eggy érdemes Úr szölejében. “

Erdélyből írnák:

A' Szavoja' lovas Regimentjében jeles névvel szolgáló Oberflieutenant Gróf Bé, Obersterségre emeltetett, és ugyan azon Seregnél marad továbbra is, melly nagyon tiszteli, és szereti ezen derék Urat, mint valóságos érdemes Fő Tisztjét.

B é t s.

A' Fels. Tsászárné, 's Magyar és Tseh Koronás Királyné *Mária Therésia*, hogy annál inkább tulajdoniává tehesse magának azokat az esmerettségeket, és indúlatokat,

mellyek meg-kívántatnak olly sok ezernyi
 ezer Emberek' Igazgató-Attyának Fels. *II.*
Ferentznek Hitvesében: önnön szemeiyei
 kívánnya meg-látni a' köz hafznú nevezetes
Institutumokat (*Intézeteket*). Némelnye-
 ket, Fels. Férjével együtt nézegetett-meg;
 másoknak látására pedig magánosan is el-
 jár mostanság, *Würbna* Grófnéval együtt.
 — Már a' minap — mint írtuk — meg-
 vizsgálta a' Közönséges Ispotályt; Nov. 30-
 dikán pedig a' Katona - Ispotályt, és az
 ezzel együtt lévő Doktori 's Chirurgusi
 Akademiát, melly a' Fundálójáról, *Jósef-*
Akademiájának neveztetik. Első Chirurgus
Brambilla Udvari Tanátsos vezette ő Fel-
 ségét, 's kísérték minden Professzorok,
 először is azokba a' szobákba, mellyekben
 állanak az emberi ép, és vagy egy vagy
 másképpen meg-romlott tagoknak viafz-
 ból természetesen ki-tsináltt formáik; —
 annakutánna pedig tsak nem minden Bete-
 gekhez, kik között a' szüléshez közelítő,
 vagy már szültt Katonánékat, anyai kegyes
 indulattal vigasztalta. Minekutánna három
 egész órát töltött volna el ő Felsége az
 Akademiában, és Ispotályban: tökéletes
 meg-elégedését jelentette mind a' tanítás',
 mind a' betegekkel való bánás' módjával,
 's *Brambilla* Udvari-Tanátsost, a' több
 Professorokkal együtt kéz - tsókolásra
 méltóztatta.

A' *Bétsi* Duna' nagy ágán tegnapelőtt, a' fogoly Frantziákkal rakott hajók közzül el-kapott egyet a' viz, 's vitte egy malomnak. A' malom-kerekek öfzve-törtek: négy Frantzia ki-esett a' vizbe, 's oda veszett; a' több Frantziák pedig a' parton lévő mólnár-házba vették magokat. Hogy bé-érkezett ezen történet' híre a' Városba: mindjárt Katonák rendeltettek-ki, kik az említett Frantziákat szekerekre rakassák, 's *Ebersdorf* Faluba szállíttassák. — Fels. Urunknak, még az Ellenségén is könyörülni tudó szíve meg-esett ezen nyomorúltaknak sorsokon; 's mindjárt sok harisnyát, kabátot, köpönyegét, 's más egyéb ruhákat vitetett-ki, mellyekért majd le-húzták az esdeklő foglyok azon Tisztünket, kire bízott vala a' ruhák' el-ofztása.

A' múltt Hétfőn (Dec. 2-dikán) indúlt le innen *Budára*, Nádor Ispány ő Kir. Fő H. sége.

Egy árkus Tóldalékkal.

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Dec. 6-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

Hadi Történetek.

Még neveztünk egynehányokat Q q árkusunknak 603. dik oldalán azon Magyar Tisztek közzül, kik a' *Weissenburgi* Lineának megvételekor magasztaltatnak különös vitézségéért; magasztaltatnak még az itt következők is:

Az Ausztriai Szabad Sereg Vézére *Báró Knesevich* már most Oberster, *Mihálovich* Kapitány, *Milutinovich* Fő Hadnaggyal együtt; *Bogovicz* Major, *Varga* Kapitány, *Neimich*, és *Nikolits* Al-Hadnagyok az Ausztriai Stájer Országi Szabad Hulzárók közzül; *Borsós* Obristlieutenant a' *Waldeck* Dragonyossai közzül; a' Szerviai Szabad Seregbéli *Simich* Kapitány, *Krajevich* Fő Hadnagy, *Nesztorovicz* Zászlótartó; *Kavachevich* Úr, a' Grádiskai Regiment Oberstere; *Sedsujach*, *Radobizka*, *Obuschina* Kapitányok, *Raskovits* Fő Hadnagy a' második, *Mihánovich* Kapitány, *Blaxvich* Adjutáns a' 3-dik Sclavoniai Regimentből; *Dolavicziny* Fő Hadnagy az Ingenieurök közzül; *Péchi* Major, *Knesevich* Kapitány, *Simatich*, és *Keszler* Fő Hadnagyok az Erdélyi Batalionokból.

Az itt következő környülállások, mellyek a' *Weissenburgi* győzedelmünkhöz tartoznak, meg érdemlik, hogy azokat is közöljük a' Publicummal. Oktob. 13-dikán megkülönböztették magokat *Sárossy*, és *Bührös* Gr. Erdödy Reg. jebéli Hadnagyok, midőn ezen

E e e

Reg. nek Obrifflieutenant Ofztálya az *Otterbachi* nagy sántz mellett sebes vágatva esett az ellenségnek. Egy tsuport Frantziáságra tsapott Fő Hadnagy *Kenessey*, és Gr. *Draskovics* Al-Hadnagy is, sokat le vágtak, 12-öt pedig el fogtak. *Kenessey* ezen kívül egy sántznak neki hajtott Huszárjaival, azt meg vette, 18. Frantziát el fogott, 4 ágyut pedig el vett tőlök, és jóllehet sebbe esett, még is egélz a' tsata végéig ott maradt, 's vitézül forgatta magát. Minekutánna sebét béköttette, már másnap sort állott az Ofztályában, 's azon túl is szolgált béköttött sebel. — — — *Boldizsár* Fő, és *Fötter* Al-Hadnagyok is igen vitézül viselték magokat. Gróf *Sermage*, és *Eöttves* Fő Hadnagyok, a' szöllös kertekben álló frantziákat meg támadták Gróf *Wurmser* Generális parantsolatjára, 's nem sokára ki-verték őket onnan: de ez úttal el-esett közzülünk *Palugyay* Fő Hadnagy, *Pataky* Fő Hadnagyot pedig úgy találta érni egy ágyú golyóbis, hogy másnap ki múlt a' világból. Ezen Obrifflieutenant Ofztálya az *Erdödy* Huszár Regimentnek Obriffl. Piáček vezérlése alatt mind ösze kilentz ágyút vett el a' fenn említett tsatákban a' Frantziáktól, 61 embert el fogott 18 ágyú vonó, és három Katona alá való lovakakal egygüt. Igen derekassan viselték magokat *Scheitl*, és *Michalek* Strázsamesterek is, és *Besány* Káplár. Oktobernek 17-dik napján *Hagenau* Várossa felé küldetett ezen Ofztály, egy Svadron Tsászár nevet viselő Dragonyosokkal, és egy Kompánia Horvátokkal. Egélz három óra járásnyira mentek el az Armádiától, még se találtak sehol ellenségre. *Hagenau*ba érkezvén, ott egy igen szép Spítályt,

46 résszerént beteg, résszerént őrizetben volt Katonákkal, több sátorokkal, fegyverrel, ke-
rekes ágyúk alá való deszkázatokkal, 's ele-
séggel rakott magazinomokat foglaltak el.
Hogy kérésztül mentek *Hagenau*, Frantziák-
ra akadtak Katonáink, kik a' magok helységeiknek ki rablásokban foglalatoskodtak. Ek-
kor *Hört* falunál reájok ütött *Fötter* Hadnagy
Hufzárjaival, 13-mat le szabdalt, tizet pedig el
fogott közlök. Okt. 18-dikán reggel Brumt
várossa felé indultak: de itt magát a' Frant-
ziaság számosan, és keményen is mutattá:
mert egész setét estig puskázott reánk, és szór-
ta ágyúiból a' sok kártátsokat. Mi sem ma-
radtunk adóssak. Éjlezakára kelvén, az ellen-
ség el ment előlünk, 's résszerént *Strásburg*
résszerént pedig *Elsas Zaber* Városalba vette
magát.

Tudományi Dolgok.

Göttingából, Nov. 12 dikén. November-
nek 9-dikén tartatott Gyűlése a' *Göttingai* Ki-
rályi Tudós Társaságnak; nevezetes a' Ma-
gyar Hazára nézve azért: mert ebben ismét
egy Tudós Hazafi, a' Tudományok körül va-
ló érdemeiért, az egész Hazának díszére meg
tiszeltetett. Ez a' Tudós Társaság tudni il-
lik, a' Magyar Tudósok eránt is, a' maga
kész hajlandóságát, már ama nagy emlékeze-
tű *Cornides* Dániel Urnak, és ez előtt mint
egy harmadfél esztendővel, a' Pesti Universi-
tásban volt nagy érdemű *Phyices* Professor,
T. Horváth János Urnak, meg tiszteletekben, p2
meg bizonyította: most pedig ugyan annak
újabb jelét adta, midőn a' nevezett napou,
ama számos munkáiról esméreres *V. Jap. erid*
István Urat is, *Debretzeri* Város' rendes *Phy-*
seussát, a' maga Tagjai közzé bé vette. Szé-

pen szedi ez a' Tudós Hazafi, a' maga munkásságának jutalmait, ezen tiszteletet már jóval ez előtt, a' *Lipsiai* Jablonoviana Societástól is el-nyervén: melly által, az egész Nemzetnek tekintetét, a' külső Országi Tudósok előtt nem kevésbé nevelte. — Az ilyen Tudós Hazafiaknak meg tiszteltetésekén, nem lehet nem örvendeni mind azoknak, valakik a' Tudományokat, és Hazájokat igazán szeretik.

Nagy - Károlyban, Nov. 21-dik napján. A' minap hirtelen itt termett Gr. *Károlyi József* ö Nagysága, Jóságainak Igazgatójával, Somogyi Urral, 's jelen létével nagyon előmozdította a' Várnak építését, mellyben mastan foglalatoskodnak. Itt a' Nevendék Piáristákat négy Professorok tanítják a' Philosophiai tudományokra, mellyekben hogy annál nagyobb előmenetelt tehessenek, meg-szereztetetavaly a' Gróf Úr az Experimentális Physicára meg-kivántató eszközöket, és az idén igen szép almáriomokba rakatta azokat. Valahányszor magánossan, vagy több nagy tekintetű vendégeivel meg látogatta a' Piáristák Collégiumát, mind annyiszor örömet látta, ha experimentumokat tsináltak azokkal. Követi t. i. Istenben boldogúlt édes Attyának szokását, 's annak példája szerént kiváltképpen való gyönyörüségét a' tudományokban keresi. Vannak ezen eszközök között a' Physicának minden részeire való, azért nagy számmal vannak, szép munkával, 's nagy költséggel készültek, úgy hogy a' Pesti Universitásnak Physicum Musaeuma után, az ide való Collégiumnak ebbéli győjteményét méltán lehet elsőnek tartani az egész Országban, annál is inkább, hogy már ez előtt is sok olyas

az experimentális Physicára szükséges eszközök voltak itten. Különösen virágoztatja ezen Musaeumot Tiszt. Szablik István a' Physicának tudós Professora. Igen jól ért az experimentumok csinálásához. Annak példája a' többek között az, hogy Pesten, Szegeden, Nagyváradon, 's Hazáknak más helyein is több ízben erefztett fel a' levegőbe golyóbisokat Montgolfier, Roberts, Charles, és Blanchard példái után, 's mindenkor szerentsésen. A' Matheist Tiszt. Farkas Lajos, a' Históriát Tiszt. Gáll László, a' Logicát, Metaphysicát, és a' Morális Philosophiát Tiszt. Hannulik János Chrysoftomus tanítja; minnyájan a' Piárista Rendből való Papok. A' Musaeumba gyakorta koros emberek is bé járnak, kik a' mit az előtt természet felett való dolognak tartottak, most, meg-esmériк hibájokat, minekutánna azokat a' természetnek ereje által lenni tapasztalják.

A' mint hallom, igen szép versek készültek Gr. Károlyi József ö Nagysága tiszteletére, ugyan azon Vers-szerző által, kinek a' nagy emlékezetű Gr. Károlyi Antal halálára írt verseit az Urak közlötték volt Hirmondójokban, és a' ki attól az időtől fogva semmi verset se írt, mint tapasztaltatott, 's mint maga is előre meg írta volt azt azon szomorú verseinek végén: *Hic mea barbita — — — ad tumulum sileant reposta.* Ha meg kaphatom ezen verseket, azonnal közleni az Urakkal el nem mulasztom. — A' Nagy-Károlyi Várat, a' régi fundamentumokon igen szépen építetteti annak Nagyságos Birtokossa, 's talám arra az időre el is készítetteti, midőn Nem. Szattmár Vármegyének Fő Ispányi méltóságába fog iktattatái. Ezt a' Várat Gr. Károlyi Mihály

építtette, Gr. *Károlyi* Antal meg-jobbította,
Gr. *Károlyi* József pedig egésszen meg újjítatja.
— Két Deák nyelven írt Tudósításokat köz-
lök az Urakkal, kérem közöljék azokat az
Urak is magok valóságokban.

„Ab amante quodam Patriae Cive propo-
nuntur in praemium aurei numi quatuor illi
Juveni, qui optime deduxerit elegiam lingua
Latina, de proposita materia; Est vero haec:
Vituparentur Deserta, & solitudo camporum,
quales sunt in partibus inferioribus Hungariae.
Juvenis, qui praemium referre cupit, non ex-
cedat annum aetatis 26um, et sit ex Di-
strictu literario M. Varadinensi.

Item: proponitur stylo Latino soluto ela-
boranda Dissertatio, maxime vero Professoribus
humaniorum literarum, quos imprimis nefas
esset in hoc argumento non esse exercitatos,
an, qui bona gustu literarum destitutus est,
possit ad Patriae utilitatem Juvenes educare,
& in quo ille bonus gustus situs sit, quomodo-
ve e Veteribus comparandus. Qui hoc argumen-
tum in Districtu Scholarum M. Varadinensi
elaboraverit, dabuntur ei in praemium aurei nu-
mi sex. Praemia haec non magna a' privato
quodam Cive Transtybiscano posita sunt ob
amorem literarum, quas in hoc Districtu prae-
sertim promotas cupit. Scriptum utrumque
obsignato tamen nomine mittatur Karolinum
exsoluto simul postae pretio ad Joannem Chry-
sostomum Hannulik, qui ea de re jam roga-
tus est; quique haec scripta non recluso no-
mine promovebit eo, unde praemium expe-
ctandum erit. Apud quem vero Pestini praemi-
um hoc levandum erit, per has easdem eph-
emerides admonebitur, qui optime elaborasse
inveniat eorum iudicio, qui haec intelligunt

Quare requiruntur Clarissimi Professores Jurium et Philosophiae Districtus Varadinensis, vel etiam Adm. Rev. Professores Theologiae, si haec uspiam in eodem Districtu traditur, ut Discipulis hunc laborem insinuare velint, et eos non tam ob praemium, quam ob nominis commendationem ad condendum carmen extimulent. Carmen enim quod se maxime commendaverit, his Ephemeridibus inferi curabimus addito Auctoris nomine, sicut etiam nomen ejus adjici rogabimus illius, qui stylo soluto de altera materia tersissime latine differuerit. Opuscula proluxa esse non decet. Alioquin et huius gustus opusculi cognoscetur. Tempus intra quod paratum esse oportet laborem, proponuntur menses 5; ita ut ad ultimam Aprilis anni 1794 in manibus Viri supra memorati necesse sit esse opusculum.

Pesten, Szent András Havának 28-dik napján.

Igaz, hogy a' Grammatikát Szaller György Ur szedegette ölfve, de a' *Különbféle példázatok, és oktatások, mesék, levelek,* s a' t. t. zím alatt ki bortsátott Könyvet, nem, hanem *Vályi András Ur a' Pesti Mindenességben a' Magyar Nyelvnek, és Nemzeti Literaturának Professora.* Ezt Szaller Ur tsak németh nő-tákra penderitette. — Ki tettik ez nyilván abból a' Könyvből, a' mellynek ez a' t. zime: *A' Magyar Nyelvnek könnyen és hasznosan lehető meg-tanulására vezető rövid ösvény, a' vagy sokféle gyakorlások' Példái a' Magyar Könyvszerzők munkáiból. Pesten 1793.* A' ki nem hiszi, nyissa - fel a' Könyvet, és nézzen meg a' 48 dik számmal meg-jegyzett lapját, a' hol e' találtatik: *Különbféle Példázatok, 1-ső a' gyümmöltsről.* Arra való nézve, mivel érdemes Vályi Urat Könyvének alattomi utánna

nyomtatása nagyon meg-károsította, és az egész Magyar Társaságot, kirettetik a' Hírmondó, hogy leg-alább a' szorgalmatosságot, és fáradságának hirdetését néki tulajdonítsa a' Publicum előtt, mert máskép az el-tűrhetetlen kár mellett az is igaz lesz: *hos ego versiculos feci, tulit alter honores.*

S. G. a' M. T. e. T.

Palotáról, 7-dik Nov. 1793. *A ki ditsekedik, az Urban ditsekedjék!* — Ehez képest hirdesse, ha tetszik, a' nemes tsölekedeteket betsülő, 's az Erd. Közönséggel közleni szokott Hírmondónk azon örömnöket, mellyet vett Palotai Evangy. Gyülekezetünk Mind Szent napján azon munkájából, hogy meg-épült Arva Házát a' napnak 's a' szerzeménynek jelességéhez alkalmaztatott Énekekkel, Imádsággal, Predikázióval, 's a' fel-vett szegényeknek bé-állításokkal fel-szentelhetette. Ide rekesztett 's 'a meg-jelentekre 200 darabokban ki osztatott Isteni-tiszteletünk' rendezhetőbben mutatja, mint ültük légyen Arva Tanulóinknak öröm napjokat. Szombathelyi Prédikátor T. T. Kis-Dániel Uram szólott Krisztus Urunknak azon szavaiból: *Bóldogabb dolog adakozni, mint el venni!* — Ap. XX. 35 v. szerént az el-vételnek szomorú kéntelenségénél bóldogabb adakozásról, meg mutatván 1.) miért bóldogabb az adás az el-vételnek szomorú kéntelenségénél? meg felelvén 2.) azon ellenvetésekre, mellyeket szokott tenni most kivált az adakozni nem szerető ember. A' Szent Befzéd végezetével fel olvastattak azoknak érdeemes neveik (találkoztak közöttök 6 Katolikusok is) a' kik kész pénz, fuvar vagy gyalog nap-számmal gyarapították szerzeményünket. Veszprémi Rector N.

Zigán János Uram rendes Verseken köszön-
te meg a' jóltévőknek kegyességeket, kik köz-
zé tartozván M. Grófjaink ekképp áldotta
példás jóságokért ő Kegyelmségeket:

... Ezen kívül *) többek szívét hogy meg nyerte,

A' Gróf *Zichi* házat segítségül kérte.

Hajlott a' jó szívü Gróf Ház is szavára,

'S épület fát rendelt az Arvák számára.

Sőt még e' helyet is **) úgy meg bővítette,

Hogy e' ház, így a' mint van, fel épülhete,

E' szándék hogy *Schmidek* Gróf ő Nagyságának

Tudtára adódott kegyes jóságának,

Ő is azt a' szembe tűnő jelet adta,

Hogy önként két ezer téglákat adata.

Hála Grófi Házak Nagyságtoknak érte!

Hogy a' szegényeket így elősegélte.

Leg forróbb köszönet felziti mejjünket

Jótételtek úgy meg lágyítá szívünket

Ugy de meg hálálni ki tudná eléggé

E' jót? — e' tehetség tsak az Istenségé.

Ő majd esdeklésünk meg-fogja halgatni

Ő általa fogtok meg-jutalmaztatni

Addig ez épület' helye, köve, fája

'S a' beán nevelkedő szegényeknek szája

Hirdeti jóságtok, 's áldja porotokat

Hogy így szeretétek ember társotokat.

Az egész munka ki jő nyomtatásban rövid
nap alatt a' Szent Beszéd, Énekek, és Imád-

*) Értetik N. Szétsi Szigethi György, a' ki szük lé-
vén Parochiális fundusunk, meg osztotta annak el-
lenében lévő Udvarát szegényeinkkel, adván ab-
ból szükséges helyet az Arva Háznak.

**) Adván fel-szélről a' mellyék uttzából tiz ől
hosszaságú, másfel ől szélességű helyet az említett
jó Ember adományához Erd. Tisztartói által,
kik magok tették le épületünk fundamentomát.

ságok, 's ha valamelly irgalmas nyomtatóra akadunk, az Arváknak, és különös Praeceptorjoknak szabott törvényekkel, mellyek az Isteni tisztelet végezetével fel-olvastattak. A' leg közelebb mondott Prédikázió már most a' szegények javára ki adódott Elmélkedéseinknek hatodika lészén. Háláadással veszi kü- lömben most is az Iró a' Hadi Történetek N- Iróinak azon példás szivességeket, melly sze- rént még ez előtt 3 esztendőkkel a' Haza sze- retetéről mondott, 's a' szegények javára ki- adott első Prédikáziójának 20 Darabjait (mint mutatja jegyző könyvünknek leg első sora) 2 for. 20 kr. rokkal önként meg vált- ván, első láttatlan segédi kívántak lenni Alum- niumunknak. Így gyült az ólta tseppenként azon kisdéd kintsünk, melly minden adósság- tétel, 's az Ekklesiái rendes Kasszának leg- kissebb terheltetése nélkül tudott Pünköstitől fogva (noha sok nehézségek között) egy tá- gos szoba, konyha, 's kamarából álló Arva házat szülni közöttünk, mellyben nem vagdalta 'jában a' levegő eget, midőn így kezdett szól- lani fenn- emlitett kedves Poetánk, a' fel- szen- telésre sereglett nagy kösség előtt:

Beh! szép egy új hazba az Urat ditsérni

Hogy fel- épülését meg- engedte érni

Szép — sőt szükséges is jó végén dolgunknak

Szíves hálát adni Jóltévő Urunknak

Örül a' gyermekes Atya új Házának

Hogy azt építhette kedves magzatjának

Örül — 's jó barátit házába vezeti

És méltó örömét vélek érezteti. —

Ti is ide most tsak azért gyültetek e?

E' kis- építményt tsak látni jöttetek e

E' nem nagy. — Nem roppant ennek épülete

Tsak parányi földet fog bé kerülete

'S így ha fényes Házat látni akarnátok
 A' gazdagok lakó helyét vizsgáljátok.
 Azonba álljunk meg. — Nézzünk a' végére,
 Nézzünk ez építmény rúgó erejére
 Nézzünk ennek nemes lelkü eszközire
 Ugy vessünk vigyázó szemeket betsire. —
 'S ha ezt szemlélőre már ekképp vettétek,
 Szólljatok már mássát mikor szemléltétek?
 Ditső építmény ez! fényesbb palotáknál
 Ditsőbb száz szobákra fel. oltott házoknál
 Ez — öröm mondni is — szegényekért épült,
 Ez, árván maradott, tanulókért készült.***)
 Ez a' jó szívűség szembe tűnő jele
 Ez a' véd kereső Szent menedék helye.
 Ez a' gyámoltalant keblébe fogadja
 'S a' helyet, hol fejét le hajtsa, meg adja.
 Ebbe — áldott szándék! addig neveltetnek
 Mig oltán magokon magok segíthetnek:
 Itt a' virtus' magva szivekbe híntetik
 'S mig gyümölcstöt hozhat, addig öntöztetik
 'S úgy majd ha egy élet nemét választhatnak
 A' köz társaságnak több hasznot hajthatnak.
 Itt az a' tziel, hogy jó Polgárok nyöljenek,

***) Erre nézve ékesíti tsuts falát az Isteni Gondviselést példázó, köből faragott szem, illy körülírással: „Az Ur gondot visel!“ A' tsuts fal ablakja alatt olvastatnak ugyan faragott kövön böltés Salamonnak azon szavai: „A' ki el nyomja a' szegényt, gyalázattal illeti annak Teremtőjét, tiszteli pedig, a' ki könyörül a' szükölködön“ Péld. XIV, 31. Belől az ajtó felett Sz. Dávidnak azon szavai: „Az igaz irgalmas, és oltogat. Solt. XXXVII, 21, Kivül az ajtó felett; „Ha az én Atyám, és az én Anyám el hagynak is engemet, az Ur magához yikzen engemet.“ Solt. XXVII, 10.

Kik az emberiség díszére éljenek.
Ha már szemlélőre ezt ekkép vettétek

Mondjátok - meg mássát mikor szemléltétek?

Győrött, Nov. 3-dikán. A' *Magyar Hírmondó* Okt. 25 dik napján 1793-ban költt Tóldalék árkusának, egy nagy hasznú Rostárol való Tudósításában a' Közönségnek ajánlotta ugyan ezen eszközt, annak javítója 's készítője, ama nagy tapasztalású Tudakos (Mathematicus) és Gépelyes (Mechanicus) *Langyel János* Úr, és ennek el-kerefztelése után, majd tsak nem az egész Európabéli Ujság *Levelek*, mind *Magyar Rostának* nevezik. Meltán óhajtják tehát, Országunk' készétményeit hiresíteni kívánó Hazánkfiak, hogy a' M. Hírmondó is az említett szert *Magyar Rosta* nevezet alatt tegye közönségessé, hogy azt, az esméretes *Német Rostától*, valamint munkája (effectus) úgy szinte nevezete által is lehessen meg - különböztetnünk.

A' mi ugyan ezen javított *Magyar Rostának* hasznos munkáját nézi, az, a' felül említett Tudósításban nintsen voltaképpen ki téve. Bátorkodom annak okáért, saját tapasztalásomból, de a' nélkül, hogy valaki ez által meg - bántódjon, annak meg - magyarázását, következő sorokban fel-jegyezni:

Mihelyest ezen *Magyar Rosta*' garatjára valamely vegyetlen gabona, az az, akar tiszta búza, akar pedig merő rozs szájozatja által, a' meg hajtót tsövben erefztetett; leg ottan, annak szekrénye allyán lévő tsatornátskákon, önként, im e' renddel folynak a' választékok: 1-szor a' por, holmi apró magokkal; 2-szor az otsó vagy vadótz, más efféle giz - gazzal egygyütt; 3-szor a' meg - szorúlt, töpött, éretlen gabona szemek; 4-szer a' meg - telt', éret-

tek, tökéletes vastagok, ugy mindazon által, hogy azokat, a' mellyek nagyobbak ugyan a' meg - szorúlt, de kisebbek a' meg - telt szemeknél, egy sajtónak, vagy jobbra, vagy balra való tsavaritgatása által, a' mint tudni illik a' Rostáltatónak szándékja hozza magával, akar a' 3 dik, akar a' 4-dik tsatornátskára, az oda tartozókkal eggyesleg lehessen érezteni; 5-ször azon vegyíték, a' mellynek nyalábja (volumen) a' meg - telt buza - szemnél nagyobb.

A' 4-dik tsatornátskán ki - folyó szemek közt találkozó konkoly' és bükkönynek tellyes ki - verése véget, annak alatta, egy különös petyikén, és rúgón fekvő, 's mozgásában fergetyüvel mérsékeltethető rázótska, ugy vágyon alkalmaztatva, hogy az, ha illy gaz nintsen az életben, le - vétetődhessen.

Ha pedig kétfzeres, avagy abajdótz rostáltatik ezen Gépelyen, (machina) akkor az olly búza - szemek, a' mellyek a' leg - vastagabb rozsnál testesebbek, a' 4-dik tsatornátskára mind különösen éreztetethetnek. De a' többi, vastagságokban rozsal meg - eggyező búza szemek, azzal eggyütt, a' 3-dik tsatornátskán folynak ki. Mihez képest abajdótzból, ezen Magyar Rosta által, ugyan tisztá öreg szemű búzát, de nem tisztá rozst választathatni.

Mind a' tisztá rozsból, mind a' tisztá búzából, és a' mi ezt az utólsót illeti, az abajdótzból is, a' 4-dik tsatornátskára intézendő öreg szemek, a' már említett sajtónak fordítgatása által, a' Rostáltatónak tetézése szerint, ugy ki - választathatnak, a' mint ezen munkát eggyenként való szorgalmatos meg - szemeléssel, soha se vihetné különben véghez az ember.

M. I.

Epigrammata.

Christus ait de Regnis: *desolabitur omne*

Dissidens Regnum: Gallia testis erit.

Jam Gallis non convenit illud: *Lilia non nent*

Post facinus, facinus Francica nent lolia,

Lilia certo tempore florent, suntque caduca,

Gallus, ut ista, satis floruit, atque cadit.

Gallia discerpens insignia, foedera fregit

Discerptis terris Gallia fracta luet.

Gallia Regis amore carens, contemnere Reges

Ausa fuit: Regum, Gallus, amore caret.

Orta fuit malo discordia magna Dearum:

Urbs Parisina malo concitat orbis oves.

Inclyta Troja ruit, Paris hoc effecit amore,

Oderit Urbs Paris, ut parte sequace ruat.

ConDe, VaLentia, raptâ MogVntia, sat bene

parta est:

eXtrVso gaLLO, gens rVet, VrbsqVe

paris.

Jam chronosticon sic erit;

ConDe, VaLentia, qVesnoI, raptâ MogVntia

parta est,

eVerso gaLLO, gens rVet VrbsqVe sVa.

Gallia de statu patriae mendacia spargit;

Scriptori gallo credere nemo potest.

Gallia concipiens oculatos reddere coecos;

Valde coeca fuit, non oculata fuit.

Non bene conveniunt Galli, monstrant lanienaë;

Insurgens populus, sat bene truncat eos.

Diffidit gallus gallo, quin arma gerenti:

Dux, qui non vincit, carcere, morte luit.

Austriacus superat Galli conamina cuncta;

Nec sinit ut valeat, jam dolus atque fraus

Efficient Reges, ut Gallus condoceatur,

Et pueri Regis, subdere colla jugo.

Credite Gallorum facinus non fiet inultum,

Grande nefas gentis puniet ipse Deus.

Verba Dei sunt : *ultio sit mihi, sicque rependam,*
 Experiens fiet Gallia, sorte sua.

Austriacus Gallo pugnaci cedere non vult,
 Nec Russus Gallos caedere tardus erit.

Instabunt nimis acriter illis consociatae

Gentes, Rex *Wilhelm,*
 Dux *Coburg, et York,*
Hohenlohe fugans,

Braunschweig, et Wurmser,

Staafer, Ferraris,

Erbach, Mézáros etc.

victor utique fuit.

Victores vivant, vincant; sic et agmina
 vincant,

Vivaque permaneant, Patria tota vovet!

Michael Veres. Debrecini.

Következendő új Könyvek érkeztek hoz-
 zánk a' napokban:

A' Katholika Tudomány' pörben forgó
 tzikkelyeinek elő-adása. Irta *Bossuet* Jakab,
Kondomi Püspök, Fordította néhány jegyzé-
 sekkel *Döme* Károly. Nagy-Szombatban az
 Universitas betüivel 1793. Nagy 8-ad rétb. 391
 old.

Von der Liebe des Vaterlandes. Ein phi-
 losophisch-historischer Versuch. Nescio qua
 natale solum dulcedine captos ducit, et im-
 memores non finit esse sui. Ovid. ex Ponto.
Wien bey *Joseph Stahel* 1793 8 ad rétb. 2 kö-
 tet. Az első 392 old. a' második 380 old.
 Az árta 3 for. *Genersich* Késmárki Prof. írta.

Ki szabadúlt már a' sajtó alól, a' minap
 Cc árkusunknak 408-dik oldalán említett ilyen
 tzimü munkája Tiszt. Trunessék Úrnak:

Resolutio propositi Problematis de Geome-
 trica angulorum trisectione Auctore Antonio

Trunessék adornata. Pofonii 1793. Két rézra mettzett táblákkal. Az árra 45 kr. Találtatik Pofonban Mahler Úrnál.

Egerben következő tzimű munka fog világ elejbe bortsáttatni: *A' Keresztényi Tudományról való oktató Beszédék, mellyeket a' Pásztori hivatalban lévő Papi Uraknak könnyeségére, a' Rómái Katekismus által mutatott mód, és rend szerént ki dolgozott, és alkalmazatos toldalékokkal öregbitett Egyed Joákim, Első Remete Szent Pál Szerzetéből való Pap.* Ez a' munka négy részekből, mintegy 130 nyomtatott árkusokból fog állani 8-ad rétbén szép papiroson. Ha elegendő számmal lesznek a' reá előre fizetendők, úgy Húsvétkor nyomtatásához fognak. Tíz hónapok alatt egészlen ki lesz nyomtatva. Az árra 4 for., mellyet a' következő Uraknál lehet előre le tenni:

Budán a' Vizi-Városb. T. P. Bernárd Kaputá. Egerben: T. Grieger Ferentz. Gyöngyöfön: T. Vavrek Janos Káplán. Györött: T. Mollik. Prof. Kaloitsán: A' Sz. Széken lévő T. Sekret. Károly-Fejér Vár: T. László Mihály Prof. Kafsán: T. Fekete Antal Káplán. Ketskeméten: T. Gyöngyösi Pál Káplán. Kolosváron: T. T. Káplán. Komáromban: T. Szent-Miklósi Aloyf. Fr. Nagy-Szombatban: T. Pólinger Leopold P. Nagy Váradon: T. Fekete Márton Prof. Nyitrán: A' Sz. Széken lévő T. Sekret. Pápán: T. Kemény Antal Prof. Pélsen: T. Horányi Elek Piárista és U. László Sebestén. Pélsen T. Bilifits Aloyfius. Pofonban: T. Pap Demeter. Rofnyó-Bányán: A' Sz. Szék. lévő T. Szekr. Székes-Fejér-Váron: T. Egyed Joákim maga az Author. Szombát-Hélyen: T. Vintze Antal Ur a' Sz. Székek Notariussa. Vátozn: T. Kultfár János.

Veszprimben: T. Balassa Albert Prof. Ungváron: T. Sándrovits Nep. János. Uraknál. A' pénz mind addig a' most nevezett Urak kezében marad, még a' munkát meg nem kapiák az arra előfizetett Urak, és csak akkor fog a' pénz a' szerzőnek által adattatni.